

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2012/4
Karar Sayısı : 2012/130
Karar Günü : 27.9.2012
R.G Tarih-Sayı : 10.12.2013-28847

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Pazarcık Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 29. maddesinin '*Taraflar, davanın dayanağı olan vakıalara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.*' biçimindeki ikinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Velayeti talep edilen küçüğün, sürekli dövüldüğü ve kötü muamelede bulunduğu iddiasıyla açılan velayetin değiştirilmesi davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

6100 sayılı Kanun'un itiraz konusu kuralı da içeren '*Dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü*' başlıklı 29. maddesi şöyledir:

'(1) Taraflar, dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadırlar.

'(2) Taraflar, davanın dayanağı olan vakıalara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hamit YELKEN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, hukuk davalarında tarafları doğruyu söyleme yükümlülüğü altına sokan itiraz konusu kuralın, kişileri kendileri aleyhine suç oluşturabilecek şekilde beyanda bulunmaya zorladığı belirtilerek Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralda, hukuk mahkemelerinde, tarafların, davanın dayanağı olan vakialara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti, bir hukuk devleti olarak nitelendirilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, '*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*' denilmektedir. Bu maddeye, 2001 değişiklikleriyle eklenen '*adil yargılanma*' ibaresine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Bu sözleşmelerden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi uygulamasındaki adil yargılanma ölçütleri içerisinde '*susma ve kendini suçlamama*' hakkı da bulunmaktadır.

Anayasa'nın 38. maddesinin beşinci fıkrasında ise hiç kimsenin, kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamayacağı belirtilmek suretiyle adil yargılanma hakkının unsurlarından olan '*susma ve kendini suçlamama*' hakkı açıkça güvence altına alınmıştır.

Belirtilen Anayasa hükümleriyle korunan '*susma ve kendini suçlamama*' hakkının ihlalinden söz edilebilmesi için kişinin, kendisini veya kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanması gerekir.

İtiraz konusu kuralda, hukuk mahkemelerinde tarafların davanın dayanağını oluşturan vakialara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun şekilde yapma yükümlülükleri düzenlenmiştir. Medeni usul hukukunda kural olarak taraflarca hazırlama ilkesi geçerlidir. Bu çerçevede davanın usul ekonomisi ile hukuk ilkelerine uygun ve adil bir şekilde sonuçlanabilmesini sağlamak ve güvenilir bir yargılamayı teminat altına almak için taraflara yükümlülükler düşmektedir. Doğruyu söyleme yükümlülüğü de bunlardan biridir.

Bu yükümlülük, davanın dayanağı olan vakialara ilişkin olarak tarafları gerçek dışı beyan ve delilleri ileri sürmeme ödevi altına sokmaktan ibaret olup bunun taraflara kendi aleyhlerine olan hususları mahkemeye sunma veya aleyhlerine ileri sürülen hususları kabul

Esas Sayısı : 2012/4
Karar Sayısı : 2012/130

etme ödevini yüklediği açıktır. Bir başka ifadeyle, taraflar aleyhlerine olan veya kendileri hakkında suç teşkil eden bir konuda açıklama yapmama hakkına sahip olup kuralın tarafları buna zorlayan bir yönünün bulunduğu söylenemez.

Öte yandan kuralla, taraflara yüklenen doğruyu söyleme ödevi, cezai yaptırım olmayan usuli bir yükümlülüktür. Nitekim, madde gerekçesinde, *'Bu ödevde aykırılık hâlinde beyanlar dikkate alınmayacak ve değerlendirilmeyecektir.'* denilmek suretiyle bu yükümlülüğe aykırı davranışın *'beyanların dikkate alınmaması'* dışında herhangi bir hukuki sonucunun olmayacağı açıkça belirtilmiştir. Gerçeğe aykırı beyanların dikkate alınmaması ise cezai bir yaptırım olmayıp yargılama hukukunun doğal bir gereğidir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 29. maddesinin *'Taraflar, davanın dayanağı olan vakialara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.'* biçimindeki ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 27.9.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR	Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye	Üye	Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Esas Sayısı : 2012/4
Karar Sayısı : 2012/130

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN